

Наслов

др Виктор Вифкинд

Европски завод за патенте

Патенти у области технологија за ублажавање климатских промена

Технологије за ублажавање климатских промена (Climate Change Mitigation Technologies - CCMT) су технологије које имају за циљ да смање емисију или унапреде могућности складиштења гасова који производе ефекат стаклене баште. Оне постају све важније, како са економског тако и са политичког становишта. Светска улагања у „изворе зелене енергије“ у 2014. години процењена су на 270 милијарди долара, и они представљају приоритет у истраживањима нових технологија у многим земљама.

Међутим, није увек лако пронаћи CCMT технологије као области технике у постојећој Међународној класификацији патената - МКП, као ни извршити претраживање, јер су релевантне технологије често обухваћене великим бројем класификационих шема које саме по себи нису довољно једнозначне за области „зелених технологија“. Препознајући растући значај CCMT и тешкоће у проналажењу свеобухватних патентних информација о њима, Европски завод за патенте - ЕРО је у сарадњи са Програмом за

животну средину УН (UNEP) и Међународним центром за трговину и одрживи развој (ICTSD) урадио студију „Патенти и чиста енергија“. Како би се консолидовали напори уложени у израду студије, креирана је патентна класификација Y02.

Шта представља патентна класификација Y02? Y02 је шема означавања посвећена CCMT технологијама и која представља саставни део Кооперативне патентне класификације Европског завода за патенте. Зато што су ове технологије груписане заједно без обзира на њихове различите ознаке по шеми Међународне класификације патената, најрелевантнија класа у овим областима се може лако претражити. Y02 класификација је развијена од стране искусних патентних испитивача који су у сарадњи са експертима у овој области ван ЕРО, доделили додатне класификационе симболе патентним документима из ових области поред МКП симбола. Патентни документи су означени применом стратегије претраживања искусних испитивача у овим областима, које су формализоване у алгоритмима који се могу применити периодично на патентну документацију ради ажурирања нових докумената овим класификационим симболима.

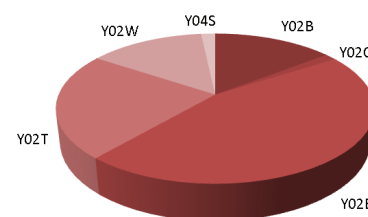
Наведена класификација је доступна путем бесплатно доступног претраживача патентне документације Espacenet који одржава ЕРО и коме се може приступити и преко сајта Завода за интелектуалну својину Републике Србије.

Тренутно се Секција Y Кооперативне патентне класификације која се односи на CCMT састоји од 6 поткласа:

- Y02B - односи се на CCMT примењене у зградама и кућним уређајима;
- Y02C - односи се на уклањање и складиштење гасова који производе ефекат стаклене баште;
- Y02E - односи се на CCMT у области добијања енергије;
- Y02T - односи се на CCMT у области транспорта;
- Y02W - односи се на CCMT у области управљања отпадом;
- Y02S - односи се на „паметне мреже“ (управљање ефикасним коришћењем обновљивих извора енергије уз помоћ комуникационих технологија).

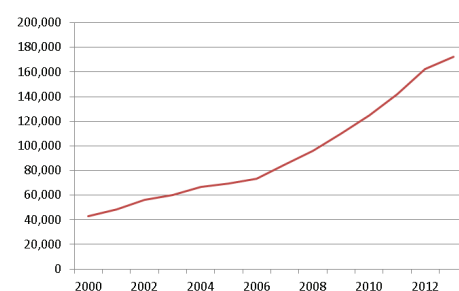
Поред тога што представља полазну тачку за претраживање патентбилности, Y класификација се користи и за праћење трендова, статистичке потребе и економске студије за истраживачке групе са универзитета, за потребе влада и институција као што су Европска Комисија и OECD.

Тренутно је преко 2.2 милиона патентних докумената означено као документи у вези са CCMT у Y секцији. Дистрибуција патентних докумената кроз поткласе Секције Y приказана је на следећем графикону.

Јасно се види да је поткласа Y02E, која се односи на CCMT у области добијања енергије, нарочито из обновљивих извора, област са највише патентних пријава.

Раст пријава патената у области технологија за ублажавање климатских промена – CCMT на светском нивоу је приказан на дијаграму из кога се види да је у периоду од 2000-2013. године број објављених патентних пријава из ове области порастао за више од четири пута.

Интересовање за технологије за ублажавање климатских промена у свету је у порасту и протеже се преко јако широких области различитих технологија, од веома застарелих и великих димензија (нпр. точкови покретани водом) до нових технологија које су мале у погледу димензија, као нпр. нанотехнологије за фотонапонске соларне ћелије. Кроз коришћење Y класификационих ознака, креирана је веома лака полазна основа за извођење претраживања патентне документације у овој области. ЕРО такође развија обележавање са класификационим симболом поткласе Y02P (CCMT за индустријске процесе) као и поткласе Y02A за прилагођавање климатским променама. ■

др Бранка Јокановић, руководилац Лабораторије за метаматеријале
Институт за физику Београд

Метаматеријали и заштита интелектуалне својине

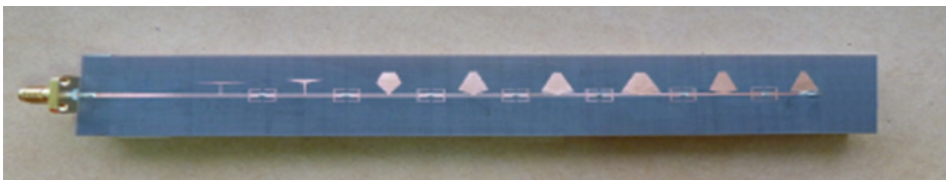
Иновациони центар METATES доо Београд је регистрован од стране Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије као развојно-производни центар који се бави применом нових технологија у дизајну микроталасних и оптичких система. Када се говори о новим технологијама у METATES-у се пре свега мисли на иновативни концепт МЕТАМАТЕРИЈАЛА што је назначено и у називу центра (META TЕС).

Метаматеријали су вештачке композитне структуре чије електромагнетске особине превасходно зависе од облика и распореда минијатурних елемената (много мањих од таласне дужине) у основном материјалу, а мање од његовог хемијског састава. Избором структуре јединичних ћелија, ефективни параметри метаматеријала се могу учинити произвољно великим, малим, блиским нули или чак негативним, зависно од примене. Метаматеријали су омогућили праву револуцију у дизајну микроталасних и оптичких склопова последњих година, засновану на прецизној контроли електромагнетских таласа. Ту се пре свега мисли на висок степен минијатуризације која није могућа са класичним концептом, затим рад на више произвољних учестаности, као и потпуно нове примене у нанофабрикацији и микроскопији са резолуцијом испод дифракционог лимита.

Значај патената у комерцијализацији знања и идеја инспирисаних метаматеријалима, препознале су бројне компаније формиране са циљем да иновативни концепт метаматеријала преточе у производе као што су: Rayspan, Kymeta, Evolv, Echodyne, MTI, Nano-Meta Technologies, Inc., итд. Претраживањем база патентних докумената, посебно базе Европског завода за патенте Espacenet, која садржи патентне документе из целог света, може се видети да постоје бројни документи везани за различите области примене метаматеријала. Увидом у патентну документацију може се пратити пут комерцијализације патента који почиње већ након патентне пријаве, као и поступак пререгистрације патента на новог власника. Испоставља се да је патентна пријава најкраћи пут који води до налажења пословних партнера било да се ради о купцима патената или потенцијалним сарадницима.

Претраживање база патентних докумената за сараднике METATES-а има стога и технички и економски значај јер омогућава да се: (а) избегну трошкови истраживања технологија које већ постоје, (б) добије увид у актуелне технологије, (в) изврши идентификација и процена технологија за лиценцирање, (г) прате активности конкуренције, (д) идентификује слободно тржиште, и друго. Патентна документа, а пре свега одобрени патенти су такође добар пример за састављање патентне пријаве.

Попут многих "мета компанија" које имају чврсту сарадњу са универзитетима и другим научним институцијама, тако је и METATES потписао писмо о намерама са Институтом за физику, Универзитета у Београду, везано за заједнички наступ при комерцијализацији резултата истраживања у области микроталасних и оптичких метаматеријала. ■

Фреквенцијски скенирана антена на бази метаматеријала

ЕДУКАЦИЈА

Зоран Драгојевић, руководилац Групе за дизајн и ознаке географског порекла
Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Новине у Закону о правној заштити индустријског дизајна

Законом о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна ("Сл. гласник РС", бр. 45/2015), који је ступио на снагу 30. маја 2015. године додатно се врши усклађивање са Директивом 98/71/ЕК Европског парламента и Савета министара од 13. октобра 1998. године о правној заштити дизајна, Директивом 2004/48/ЕК Европског парламента и Савета министара од 29. априла 2004. године о спровођењу права интелектуалне својине и Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС Споразум) из 1995. године.

Поменимо најзначајније новине у Закону. У погледу измена и допуна одредбе закона којом се уређује питање „доступности јавности“, новост и индивидуални карактер индустријског дизајна превасходно се морају испитивати узимајући у обзир ону јавност коју чине пословни кругови специјализовани за дату област на територији Републике Србије. У том смислу, у поступку по свакој конкретној пријави за признање индустријског дизајна, надлежни орган испитује расположиве фондове заштићених индустријских дизајна на

територији Републике Србије и то кроз националну базу података, базу података Светске организације за заштиту интелектуалне својине (WIPO) и базу података комунитарних дизајна (база података Европског завода за хармонизацију унутрашњег тржишта – OHIM).

Измене и допуне односе се и на „трајање заштите“. Сада индустријски дизајн траје 5 година од датума подношења пријаве, а периоди за које се уз плаћање прописане таксе врши продужење важења заштите су периоди од по 5 година, тако да индустријски дизајн може да важи најдуже 25 година. Измена и допуна закона односи се и на то „ко може заступати страна лица“ у поступку пред надлежним органом. Сада је Законом прописана обавеза именовања заступника само за страна лица која немају седиште, односно пребивалиште на територији Републике Србије.

Када је реч о „опису индустријског дизајна“ изменом се врши прецизирање тако да се опис индустријског дизајна односи искључиво на оне елементе индустријског дизајна који га чине новим,

а не на све елементе индустријског дизајна како је произишло из раније одредбе. На тај начин подношење пријаве за признање индустријског дизајна биће знатно олакшано.

„Приказ“ мора бити тако изражен да се јасно види како спољашњи изглед предмета заштите, тако и његови делови који се виде стално или приликом његове редовне употребе. Такође, у приказу морају да буду јасно представљени они елементи индустријског дизајна који га чине новим у смислу члана 4. овог закона и различитим од индустријских дизајна који су постали доступни јавности у смислу члана 5.

Такође, битну измену важећег закона представља давање могућности да се огласи ништавим и онај индустријски дизајн који више није у важности.

Изменама и допунама закона предвиђа се могућност улагања „ревизије“ као ванредног правног лека дозвољеног против правоснажних пресуда донетих у другом степену у споровима који се односе на заштиту и употребу индустријског дизајна или права из пријаве. ■

Изузеће битно биолошког поступка: случајеви „броколи” и „томато”

Битно биолошки поступак је поступак за добијање биљка или животиња који се у потпуности састоји од природних појава као што су укрштање или селекција. Како би се спречило давање монопола појединцу на поступке, који у суштини представљају природне појаве, у Закону о патентима Републике Србије (ЗОП) и у Европској патентној конвенцији (ЕПС) ови поступци су изузети од патентбилности. Према члану 9. ЗОП став 1. тачка 3, као и члану 53. ЕПС став 1, тачка (б), битно биолошки поступак за добијање биљке или животиње се не може штитити патентом, с тим да се ова одредба не примењује на микробиолошки поступак или производ добијен тим поступком.

Међутим, са појавом два случаја, тзв. „томато” случаја (европска пријава ЕР1211926 „Поступак добијања парадајза са смањеним садржајем воде и производ поступка”) и „броколи” случаја (ЕР1069819 „Поступак за селективно повећање антиканцерогених глукозинолата у врсти Brassica”), поставља се питање да ли је поступак који, поред укрштања и селекције биљка, садржи и додатни корак као што је то нпр. одређивање процента суве материје у плоду парадајза или коришћење ДНК маркера ради селекције броколи биљке, патентбилан, или је и даље изузет од патентбилности. На ово питање одговор је дало Проширено жалбено веће Европског патентног завода. На основу његових одлука G1/08 и G2/07 од 9.12.2010 године, немикробиолошки поступак за добијање биљка, који садржи кораке полног укрштања целих генома биљка и затим селекције, сматра се поступком који је изузет од патентбилности. Битно биолошки поступак добијања биљка изузет је чак и ако су секундарне карактеристике поступка окарактерисане

коришћењем техничких уређаја односно без обзира на степен или врсту људске интервенције неопходне да би се добио жељени резултат.

Након ове одлуке Проширеног жалбеног већа носиоци патента за „броколи” и „томато” ограничили су своје патентне захтеве на захтеве за производ као што су захтеви за броколи у првом случају и захтеви за дехидратисани плод парадајза у другом случају. Због тога су ова два случаја поново прослеђена на одлучивање Проширеном жалбеном већу ЕРО како би се утврдило да ли члан 53 (б) ЕПС обухвата и изузеће производа који су добијени битно биолошким поступком. Наиме, само изузеће у Закону не наводи да су изузети од патентбилности и производи добијени битно биолошким поступком. Ово је било први пут у историји ЕРО да Проширено жалбено веће два пута одлучује по истом предмету – и то у овом

случају по два обједињена предмета. Одлуке G2/12 и G2/13 су донешене 25.03.2015. и у њима је одлучено да не постоји негативан ефекат изузећа

од патентбилности битно биолошког поступка на патентбилност захтева за производ као што је биљка, или биљни материјал као што је плод. Захтев за биљку или биљни материјал, дозвољен је чак и ако је једини начин за њихово добијање био битно биолошки поступак.

Иако се наведени случајеви односе на добијање биљка, паралела се може повући и на онај део изузећа који се односи на животиње. Текст ових одлука доступан је на сајту ЕРО <http://www.epo.org> у делу: Home -> Law & practice -> Case law & appeals -> Search the board of appeal decisions database, као и у Европском регистру <https://register.epo.org/regviewer> у цитираним ЕР предметима. ■

Милан Миљевић, самостални саветник

Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Претраживање и испитивање патентних пријава у области технологије ублажавања климатских промена у Србији

Завод за интелектуалну својину (ЗИС) Републике Србије званично користи Међународну класификацију патената (МКП) у којој нису експлицитно дефинисане класе које обухватају технологије које утичу на ублажавање климатских промена, а које су јасно дефинисане у Y02 класи Кооперативне патентне класификације (КПК), развијене од стране Европске патентне организације и Америчког завода за патенте и жигове. Међутим, то не значи да пријаве из ових области нису заступљене у Републици Србији, већ да једноставно нису обједињене на једном месту. Оне су класификоване у одговарајућим секцијама МКП-а.

Поступак за признање патента за проналаске из ових области се не разликује од поступка који се води за сваку другу пријаву патента и започиње подношењем пријаве за признање патента у ЗИС-у. Постоји више фаза у току процеса признавања патента, али од

највећег значаја за подносиоца пријаве су добијање извештаја о претраживању стања технике, коме претходи претраживање патентне документације, и суштинско испитивање.

Извештај о претраживању стања технике сачињава патентни испитивач, а да би извештај био квалитетан, испитивач мора бити стручан у одређеној области технике, обучен за класификовање патентних пријава као и вешт у коришћењу алата за претраживање база података (MIMOSA, Espacenet, GPI, EPOQUEnet...), при чему му морају бити доступне добре базе података, које су углавном комерцијалне.

Да би се квалитетно дефинисало претходно стање технике, потребно је формирати добру стратегију претраживања, чији је циљ да се међу неколико десетина милиона докумената пронађе одређени

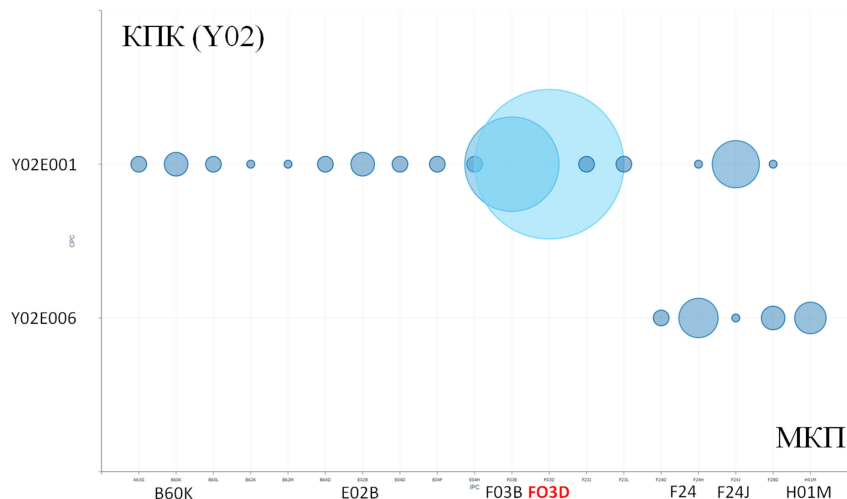
број докумената релевантних за предметни проналазак. Претраживање стања технике се врши у циљу утврђивања патентбилности проналаска, тј. у циљу утврђивања да ли је проналазак нов, да ли има инвентивни ниво и да ли је индустријски применљив. Ово се ради помоћу кључних речи и класификационих симбола, те је у циљу проналажења добре стратегије претраживања неопходно класификовати сваку пријаву патента. Тиме се проналасци групишу према техничким областима којима припадају.

Коришћење Y02 класе у оквиру КПК система, који је знатно детаљнији од МКП, углавном представља једну од стратегија приликом претраживања стања технике. Анализирањем патентних пријава у периоду од 2010-2015. године, у оквиру Y секције КПК, која се односи на одрживу енергију, установљено је да је највише пријава објављено из области стварања енергије кроз обновљиве изворе (Y02E10/00). Ове пријаве су у оквиру МКП класификационе шеме у највећем броју класификоване у класи F03D - погонски механизми на ветар, како је приказано на графикону у засебном чланку на следећој страни. ■

Милан Миљевић, самостални саветник
Завод за интелектуалну својину Републике Србије

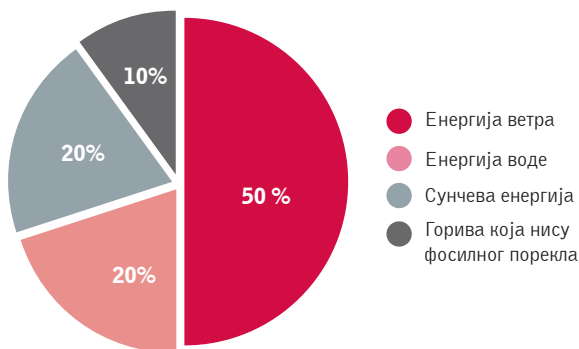
Патенти и патентне пријаве у области обновљивих извора енергије у Републици Србији

Заступљеност пријава домаћих подносилаца у областима одрживих извора енергије кроз КПК и МКП класификационе системе

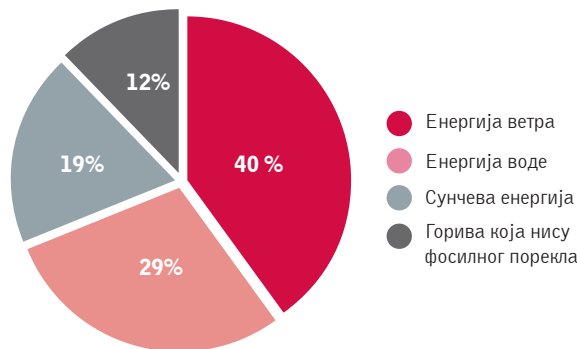

Процентуална заступљеност патената и патентних пријава у области обновљивих извора енергије у Републици Србији

Одобрени патенти 2010-

Пријаве патената 2010-

Новости

Радионица о патентним захтевима

У Заводу за интелектуалну својину је почетком јула одржана радионица о патентним захтевима за учеснике са факултета и привредних друштава, са фокусом на састављање патентних захтева из области фармације и хемије. На радионици је било неколико представника Фармацеутског, Хемијског, Медицинског и Технолошко-металуршког факултета из Београда, Технолошког факултета из Лесковца и Природно-математичког факултета из Новог Сада. ■

Одржан семинар о стратегији патентне заштите у Институту за физику

У оквиру заједничких едукативних напора, као и у циљу значајног унапређења сарадње између Завода за интелектуалну својину и акредитованих научно-истраживачких института, у јуну је у Институту за физику одржан семинар о стратегији патентне заштите од стране стручњака Сектора за патенте. У оквиру семинара је било речи о значају коришћења патентне документације за дефинисање стратегије патентне заштите, а затим је на конкретним примерима и уз активно учешће истраживача Института за физику приказан концепт припреме патентне пријаве. ■

Србија се придружила пројекту TMview

Завод за интелектуалну својину Републике Србије је у јулу месецу ставио на располагање своју базу података о жиговима за коришћење у оквиру оруђа за претраживање TMview. Најновије проширење је довело до тога да је укупан број завода који учествују у пројекту TMview тачно 39, а додатак чини скоро 46.000 жигова из Србије. Оруђе TMview сада обезбеђује информације и приступ за више од 27,8 милиона жигова укупно. ■

Едукативно
Информативни
Центар

Завод за интелектуалну својину Републике Србије, Кнегиње Љубице 5, 11 000 Београд;
телефон: (+381 11) 202 58 00; www.zis.gov.rs
• в.д. директора: Невенка Новаковић • уредник: др Никола Радовановић
• техничка обрада: Драгана Томић Стојиљковић • контакт e-mail: info.EIC@zis.gov.rs

Завод за
интелектуалну својину
Републике Србије